

Brno hostilo mezinárodní konferenci o vojenství starověkých Římanů

9.6.2025 - Markéta Wernerová | Akademie věd České republiky

Výběr místa pro setkání nebyl náhodný. Území dnešních Pasohlávek u vodní nádrže Nové mlýny, které leží jen necelých 40 kilometrů od moravské metropole, se před 2000 lety stalo cílem římského vojska vedeného císařem Markem Aureliem. Jeho legionáři zde vybudovali mohutnou pevnost, v níž stály mimo jiné i první lázně na našem území.

Na 21. ročník konference, jednoho z největších pravidelných mezinárodních setkání věnovaných archeologii doby starověké Římské říše, se do Brna sjelo více než sto odborníků z 20 zemí světa. Cílem bylo podpořit a rozvíjet vědecký dialog, představit špičkový výzkum a posílit spolupráci napříč celým kontinentem. Vedle brněnského Archeologického ústavu AV ČR se na pořádání podílely také Ústav archeologie a muzeologie a Ústav klasických studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Na konferenci vystoupil archeolog a jeden z organizátorů setkání Martijn A. Wijnhoven.

„Je nám ctí, že nám bylo svěřeno pořadatelsví této mimořádně významné konference, která již od roku 1983 sdružuje celosvětovou komunitu odborníků i poučených zájemců o vojenství, výstroj a výzbroj starověkého Říma, ale i jeho spojenců a protivníků,“ uvedl ředitel hlavní pořádající instituce Balázs Komoróczy. Podle jeho slov jde o ocenění významu české archeologie v mezinárodním kontextu a reflexi skutečnosti, že se brněnské pracoviště ve svých výzkumech dlouhodobě a systematicky věnuje tématu římského vojska.

Průkopníci z Velké Británie a úspěchy z jižní Moravy

Teoretické i terénní výzkumy na archeologických lokalitách jižní Moravy například zásadně přispěly k definování typů a forem výstroje a výzbroje římského vojska a jeho germánských protivníků z druhé poloviny 2. století. Právě o tyto nálezy se dnes při jejich identifikaci archeologická věda opírá. „A neustále se mezi nimi objevují i zcela unikátní formy, například prakticky jediné kompletně dochované železné náhlenice nebo miniaturní šupiny, fragmenty specifických pancířů zdobené symboly desáté římské legie,“ upřesnil Balázs Komoróczy.

Nový objev, který se ovšem váže k artefaktu nalezenému již před 40 lety, představili na konferenci Martijn A. Wijnhoven a Matěj Kmošek z brněnského Archeologického ústavu AV ČR. Díky špičkovému vybavení analytických laboratoří svého pracoviště objevili na pancíři vojáka 10. legie zcela nový, dosud neznámý typ výzbrobné technologie.

Ředitel brněnského Archeologického ústavu AV ČR Balázs Komoróczy

Odborníci, kteří se ve svých výzkumech zabývají nejrůznějšími aspekty výstroje a výzbroje v časovém záběru od 8. století př. n. l. až do 6. století naší éry, se na konferenci RoMEC setkávají jednou za tři roky. Letošního ročníku se zúčastnil například britský archeolog Mike Bishop, považovaný za jednoho ze zakladatelů moderního výzkumu římské výstroje a výzbroje. Řadí se k nim i nedávno zesnulý Jon Coulston, jehož památce byla konference věnována.

„Mike Bishop je autorem mnoha knih a studií, které jsou zásadními a základními příručkami pro toto téma. Až díky jeho výzkumům dnes dokážeme mezi fragmentárními archeologickými nálezy rozpoznávat různé varianty a formy pancířů, užívaných po staletí římským vojskem,“ vyzdvihl přínos britského kolegy Balázs Komoróczy.

Není to jen zkoumání artefaktů

Studium vojenství a válečnictví v historické perspektivě je i v dnešním světě značně aktuální. „Válečnictví bylo ústředním leitmotivem dějin starověkého Říma a výsledky mnoha jeho konfliktů hluboce ovlivnil pokrok ve vojenské technologii,“ připomněl Martijn A. Wijnhoven.

Studium vojenství, výzbroje a výstroje starověkých Římanů je velmi aktuální i v současné době.

Zkoumání římské vojenské výstroje a výzbroje tak nabízí zásadní vhled do sféry technologických inovací a válečné taktiky. „Přispívá také k pochopení různých forem mezikulturních vlivů, které byly základem úspěchu Římské říše, formovaly její podobu a významně zasáhly též regiony za jejími hranicemi, jako je například území dnešní České republiky,“ doplnil badatel.

„Není to jen pouhé zkoumání artefaktů. Je to též pátrání po kořenech strategického myšlení, technologií a výrobních inovací, organizační síly a lidských aspektů tématu, které je bohužel dodnes součástí naší reality,“ uvedl Balázs Komoróczy.

V časech, kdy je naše současnost ohrožena válkami, konflikty a polarizací, pomáhají podle jeho názoru humanitní disciplíny jako historie a archeologie porozumět cyklům míru, moci a destrukce, ale také cestám a nástrojům, jak se s takovými výzvami vyrovnávat. „Diskuze o technologiích výstroje a výzbroje a jejich roli v minulosti nám připomínají, že vojenství a válečnictví mají zásadní lidský rozměr a že znalosti z historie můžeme využít k tomu, abychom v současnosti směřovali spíše k dialogu než ke konfliktům,“ upozornil vědec.

Brána do Římské říše se návštěvníkům Mušova otevřela v červnu 2020.

Pozvánka na Archeologické léto

Téma římského vojenství a válečnictví představují brněnští odborníci celoročně v rámci Návštěvníckého centra Mušov – Brána do Římské říše. K vidění jsou zde některé unikátní nálezy z našeho území. V rámci Archeologického léta pak brněnský Archeologický ústav AV ČR nabízí vycházky po nejvýznamnější římské vojenské lokalitě na našem území – Hradisku u Mušova – a také prohlídky návštěvníckého centra doprovázené výkladem odborníků.

Rozhovor s ředitelem Balázsem Komoróczym o Římanech na jižní Moravě si můžete přečíst v časopise A / Věda a výzkum 2/2019.

Fotoreportáž z Návštěvníckého centra Mušov – Brána do Římské říše jsme uveřejnili v časopise A / Věda a výzkum 3/2020.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Brno-hostilo-mezinarodni-konferenci-o-vojenstvi-starovekych-Rimanu>